

TUNCELL Talks : “Lisan ve Medeniyet”

Beynine(Kafasına) Girmek

Aydın Tuncel

Tuncell Muhendislik Enstrumantasyon Ltd.

Üniversite yıllarınızı hatırlıyor musunuz? Ne idi o yıllar? Ne günlerdi? Nasıldı? Köylü bir delikanlının kalbi, konçerto notaları ile çarpabilir mi? Kalbimde **kildani**(1) çobanlar kaval(2) çalardı, ruhun fırtınalarında kalçaları gidip gelen hurma ağaçları. Arşın(3) damarına geyiklerin kanı ile kirlenmiş kılıcımı saplardım, dizelerim soğuk ırmaklar ile dolup taşar, kızların ayaklarına dökülürdü, putperest bile olsam benim için ayıptı, **eşvak** sevgiliye bakmak, yıkanırken. Kainatın sütunlarından çıkardım, bir elimde göklerin gerdanı(4) **ülker**(5), diğer elimde bronz veya tunç çağından **eriyik** beyitler. Elimi kandil ateşi ile onarken, kızlar bağrıışmaya başladılar; ne yapıyor bu adam; **o halde** hangimize aşık, koro tekrarları; “hangimiz ey şair”, derken genç bir adam yanımda biterdi; sana ne oluyor; şu-l benim yarım; eğilip kulağına fısıldardım; babil kulesinde vuruşuruz, tepede ki nurdan taht önünde; benimkisi aşk değil derdim devre tanıklık, gelip geçen eşyaya.... Nasıldı o, şu-l’yi terk ettiğim gece? Buhrâ kokan entarisi; nasıldı? Gazlı(6) ketenden, kopçası yadigar. Sımsıkı dokunmuş beyaz teni nasıldı, kaç karıştı afetler inen yüzü? Uzun etekleri arkasından izini süpürmüştü, bir daha görmedim. Tek şiir ile fethettiğim, sevgilide tegafül(7), o gece nasıldı?

Açıklamalar:

Kildani eski topraklarımızda yaşayan bir kavim. Kaval; sopayı konuşturmak. Arş; art → earth(artist derken, enstrumanın toprağını bağladın mı? mesela) yani **yer(toprak)** demek. Gerdan; yuvarlak süs. **Ülker**; pervin veya süreyya olarak da adlandırılan takım yıldızı, gerdani. Şu-L; şule adında bir şiir kahramanı. Buhrâ; buhur ve buhar ile aynı mastardan; dumanı hoş koku verir, buhur yerine kullanmıştım. Entari; genellikle üste giyilen gömlek. **Gaz**; seyrek demek(**maddenin seyrek hali**); örneğin “**gazlı bez**” “**seyrek dokunmuş bez**”; sevgilinin entarisi seyrek dokunduğu için beyaz **sımsıkı dokunmuş teni** geceyi aydınlatıyor. Sevgili; dönüp arkasını giderken, uzun eteklerini yere sürtecek şekilde **indiriyor** ki ayak izleri silinsin ve pişman olursam, o’nu bir daha bulamayayım. O halde terk edildiği için mutlu. Tegafül; anlamamazlık. Hurma eski zamanlarda ki bir ağaç; bu gün **dansözlerin** yaptığı kıvrırma, göbek atma; bu **ağacın rüzgarlı havalarda ki** hareketlerinin taklidi. Ne demeliyim arz’da ki taht için dediğimde; Filistinli Hani Salih(Tıp öğrencisi); “sizlerin yüzünden Arapça konuşamaz olduk” demişti. Atma Salih demiştim; sizler “denizci kavim”diniz, uzaklardan geldiniz. Sintaks istisna, Arapça diye bir dil var mı?

Geçen hafta içinde Büyük Britanya’da meydana gelen dört patlama ile ilgili haberler Dünya televizyonlarında naklen verildi, dilerseniz mukayese ile terimleri inceleyelim ve teknik hataları meydana çıkaralım; terimlerin yanlış kullanılmasını örnekler ile izah edelim ve mahsurları var ise tartışalım :

CNN ve BBC World isimli kanallarda ; “3 London underground stations evacuated” ve “three stations are being evacuated” alt yazıları geçti. CNBC-E isimli Türkçe yayın yapan kanal ise borsa haber **akışını** keserek; Avrupa merkezine bağlandı ve simültane tercüme yapmaya başladı; karşılık tercüme olarak : “Londra’da 3 metro istasyonu boşaltıldı” dedi. Metro diye bir şey tam anlamı ile uydurma ama burada “evacuated” hem basın teknik hem de mühendislik teknik bir terimi ve boşaltıldı diyemez. Tahliye edildi denilebilir mi? Belki de? “Londra’da 3 yeraltı istasyonu tahliye edildi.” Evacuate, evaporate, vacuum, **vapur**, vapor hepsi aynı kökten.

İsterseniz bir de İsrailoğulları’nın(İsrail; Tanrı ile gürleşen demek imiş) ve Hristiyanların Eski Antlaşma’da geçen teknik tercüme hatasını inceleyelim(Yeni Yaşam Yayınları, basım; 1 Temmuz 2002); Yaratılış 38-8/9: “Yahuda Onan’a, “Kardeşinini karısı ile evlen” dedi, “Kayınbiraderlik görevini yap. Kardeşinin soyunu sürdür.” Ama Onan doğacak çocukların kendisine ait olmayacağını biliyordu. Bu yüzden ne zaman kardeşinin karısı ile yatsa, kardeşine soy yetiştirmemek için menisini yere boşaltıyordu. Bu yaptığı RAB’bin gözünde kötüydü. Bu yüzden RAB onu da öldürdü.”

Erkeğin menisi boşalmaz ejakuleyt(ejaculate; ex-out of iacere to throw “jacere”) olur. Eski teyplerde EJECT tuşu vardı hatırlanırsa? Ejaculate; fişkırmak anlamındadır. Çünkü; erkek dölleyici tohumları sidik yolunda ki düşük pH’da ölmemesi için nötürleştirici bazik(alkalin) semen ile yüksek hızlarda(fişkıрма) karışması gerekir ki tohumlar ölmesin. Eğer fişkıрма olmasa veya boşalma denilirse bu durumda peniste statik mikser olması gerekir ki tohum ile semen tam karışımı sağlansın ve düşük pH’da tohumlar canını kurtarabilirsin. Eğer tercümanı; Onan ejakuleyt değil boşalma yapıyordu derse, yere dökmesine gerek yoktu, çünkü dölleyemeyecekti.

Bir savcının itham ile mahkumun sırtına YÜK’lediği suç ve Hakim’in mahkumun sırtına YÜKLEDİĞİ ceza; eşek, deve’nin,... sırtına yüklenen YÜK, kamyonun sırtına yüklenen eşya ile, tanka yüklenen SÜT, veya kapasitöre YÜKLENEN elektrik yine aynı YÜK’tür. Burada teknik olarak load, unload, down-load, charge, discharge terimleri kullanılır. Karşılıklarını Türk Dil Kurumu’na bırakıyorum; hediye etmek için arıyorum; 2 ciltlik sözlük yok, koca İstanbul’da; baskısı bitmiş; gazetede okudum; Bulgar lotosunu basıyorlarmış matbaalarında.

Tanrı razı olsun; kim akıl etti ise Üniversitelere sonrada Liselere İngilizce 1yıl hazırlığı ama yetmez aynı yıl Latince’ye de, Arapça’ya da, Osmanlıca’ya da başlanabilir. Sen seyret sonra Türkiye’yi. Son üçü aklın dilleri ve 5000yıllık ortak tarihleri var. Aksi takdirde keyz(case) diyeceğiz kâse’ye, kasa’ya. Neden?

Göbeklerinde zakkumlar içtiğim sevgililer nerede. Rahmetli Cemal Süreyya’nın tercümesi Muallaka’da öğreniyoruz ki putperest, büyük şair İmriülkays’ın sevgilileri yeminlerini bozup her defasında geri gelmişler. Okuduğum yüzlerce şair, benimkileri dahil binlerce şiirin ağırlığı tek Muallaka etmez. Bütün Avrupa ve Amerika’nın şiirlerinin toplamı tek bir Mısır(İ.Ö. 2000) şiirine denk gelmez. Nerede bu şiirler. Nerede yüzlerce sayfa hendese(mühendis, geometri) papirüsleri(page)(İ.Ö 2000).